

MAMBO JAMBO – Xavier Cugat i Mingall

Xavier Cugat (Girona, 1 de gener de 1900 - Barcelona 27 d'octubre de 1990)¹ va ser un músic i dibuixant català, artista polifacètic i principal difusor de la música llatina als Estats Units.

Cugat va fer més de cinquanta pel·lícules, desenes de discos i nombroses actuacions a la televisió i a la ràdio. El seu fons personal es conserva a la Biblioteca de Catalunya.

De ben petit la seva família va emigrar per fer les Amèriques el 1904/1905. En un principi el seu destí era Mèxic on tenien coneguts que s'hi havien establert. Al final, però, van atracar a L'Havana, a l'illa de Cuba, on el seu pare va trobar una feina.

Als set anys, quan va entrar al conservatori Payreda per aprendre a tocar el violí clàssic, ja va demostrar que era un alumne amb grans dots musicals. Després de les classes, actuava en el petit cinema Payret, propietat d'un dels molts catalans que hi havia, a l'illa, musicant les pel·lícules que en aquell temps encara eren mudes. Tan sols tres anys més tard el seu professor, que també era el responsable de l'Orquesta Sinfónica Teatro Nacional, el va contractar com a primer violí. La feina a l'orquestra li va permetre estar al costat dels grans professionals que anaven a cantar a Cuba, com el tenor Enrico Caruso, que més tard li obriria els escenaris de Nova York.

El 1915, Cugat es va traslladar als Estats Units d'Amèrica. Allà va conèixer artistes com Pau Casals o Enric Granados. Enrico Caruso va aconseguir que pogués estudiar amb el director artístic del prestigiós Carnegie Hall, i fins i tot, que hi actués. Durant aquells anys també va fer concerts de violí per Europa.

Més tard es va fer amic de l'italià Rodolfo Valentino que li encarregà tocar el violí al film mut *The four horsemen of the apocalypse*, el 1921. En aquella època també va immortalitzar Charles Chaplin en una caricatura a la paret d'un local de la ciutat. Aviat començà a dibuixar tires de dibuixos per al diari *Los Angeles Time*, però es dedicava sobretot a fer actuacions a la sala Coconout Grove, o a l'Hotel Ambassador, on va començar a dirigir la seva primera orquestra. Allà Cugat, a poc a poc, va introduir a les pistes de ball la Rumba, el Tango o la Conga.

¹ Veure Xavier Cugat a https://ca.wikipedia.org/wiki/Xavier_Cugat_i_Mingall (Web 4.01.2018). Imatges lliures d'arxiu online.

El 1929 es va convertir en el director d'una nova orquestra, *Xavier Cugat y sus Gigolos*. A més també van fer un curtmetratge que es va convertir en el primer musical sonor del cinema.

Als anys trenta, Cugat va començar una llarga carrera de col·laboracions en films de Hollywood. Fins i tot es va atrevir a produir-ne i dirigir-ne un parell. Un any més tard la seva orquestra es va convertir en el motor dels balls a l'Hotel Waldorf-Astoria, on van estar treballant quinze anys. Cugat aconseguí que a les pistes de ball hi assistissin amb normalitat

estrelles del cine com Rita Hayworth, Frank Sinatra o Greta Garbo.

Entre 1944 i 1949, Xavier Cugat va fer fins a deu pel·lícules i, als anys 50's del segle XX, va incorporar els ritmes brasilers a les seves composicions i als seus arranjaments.

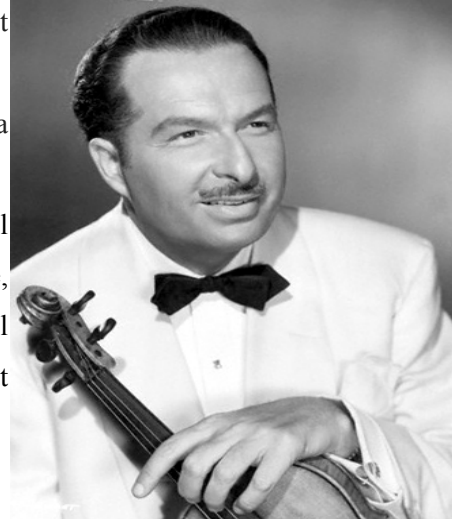
Als anys 70's del segle XX, es va instal·lar a Barcelona per fer les últimes pel·lícules i actuacions i va treballar amb la cantant Nina. En aquesta època però, es va dedicar principalment a dibuixar. Exposà per primera vegada a Europa a Barcelona, a l'any 1972.

El 1990 la Generalitat de Catalunya li atorgà la Creu de Sant Jordi, alta condecoració catalana.

Cugat va morir als 90 anys a Barcelona a causa d'una fallida cardíaca. Fou enterrat al cementiri de Girona.

Per avisar dels canvis de classe del mes de gener recordant el dia 1 el 118è aniversari del naixement d'aquest català il·lustre, Xavier Cugat, hem triat la cançó *Mambo Jambo*, del compositor Dámaso Pérez Prado, aranjada per Xavier Cugat i interpretada per la seva orquestra.

Bon any!

MAMBO JAMBO

Lletra original

“Mambo, rico mambo”

MAMBO JAMBO

Lletra en català

“Mambo, que bon mambo”